

sygn. akt: I C 193/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 15 maja 2013 roku

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Marek Tęcza

Protokolant Aneta Adamowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2013 roku

w Z.

sprawy z powództwa ***M. H. (1)***

przeciwko ***Powiatowi (...)***

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Powiatu (...) na rzecz powoda M. H. (1) kwotę 425, zł (czterysta dwadzieścia pięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lipca 2012 roku do dnia zapłaty,

II. zasądza od strony pozwanej Powiatu (...) na rzecz powoda M. H. (1) kwotę 107, zł (sto siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 60, zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt: ***I C 193/13***

UZASADNIENIE

Powód M. H. (1) wystąpił z powództwem przeciwko Powiatowi (...) o zapłatę kwoty 425, zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lipca 2012 roku do dnia zapłaty, z tytułu nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu pobranej przez stronę pozwaną oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że w dniu 03 lutego 2005 roku Wydział Komunikacji Starostwa Powiatowego w Z. wydał mu kartę pojazdu (...) dla samochodu marki V. (...), nr rej. (...), który to pojazd powód nabył wcześniej na terenie Unii Europejskiej. Powód podniósł, że został zobligowany do zapłaty kwoty 500, zł na rzecz strony pozwanej za wydanie karty pojazdu, co było niezbędne do odbioru zarówno tego dokumentu, jak i pozostałych dokumentów koniecznych do użytkowania auta. Kwotę tą wraz z innymi opłatami administracyjnymi powód uiścił na rzecz strony pozwanej. Dopiero w późniejszym czasie dowiedział się, że rzeczywiste koszty związane z wystawianiem i dostarczaniem karty pojazdu są wielokrotnie niższe i praktyka nakładania takich opłat jest niezgodna z prawem Wspólnot Europejskich. Pismem z dnia 20 czerwca 2012 roku powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 425, zł tytułem nadpłaty opłaty pobranej przez stronę pozwaną, czego strona pozwana nie uczyniła. Powód uzasadnił dopuszczalność drogi sądowej tym, że opłata nie jest należnością podatkową, ani inną należnością ustalaną w drodze decyzji administracyjnej. Strona pozwana jest legitymowana biernie ponieważ jest podmiotem, na rzecz którego nastąpiło spełnienie świadczenia. § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu był niezgodny z Prawem Wspólnotowym więc od chwili przystąpienia do Unii Europejskiej to te przepisy jako nadrzędne należy stosować bezpośrednio i dlatego jako podstawę roszczenia wskazał przepisy kodeksu cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia na mocy art. 67 ustawy o finansach publicznych w związku z art. 80 ustawy Ordynacja podatkowa, który to przepis ma zastosowanie w sprawie, w związku z czym upłynął już pięcioletni okres wynikający z tej ustawy na dochodzenie roszczeń o tym charakterze. Ponadto strona pozwana podniosła, że powód nie załączył do pozwu żadnych dowodów wskazujących na rzeczywiste poniesienie kosztów opłat za wydanie karty pojazdu i zaprzeczyła, aby powód bezpodstawnie wzbogacił stronę pozwaną na kwotę dochodzoną pozwem. Załączony do pozwu dokument, zdaniem strony pozwanej, nie dowodzi zapłaty kwoty związanej z rejestracją pojazdu w zakresie opłat komunikacyjnych. Tym samym strona pozwana stwierdziła, że okoliczności wskazane przez powoda nie są dowiedzione, a roszczenie jest bezzasadne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. H. (1) w dniu 03 lutego 2005 roku dokonał pierwszej rejestracji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej sprowadzonego z zagranicy samochodu osobowego marki V. (...) o nr rej. (...). Wraz z zarejestrowaniem pojazdu otrzymał kartę pojazdu serii (...) i w związku z tym uiścił opłatę za wydanie tej karty w wysokości 500, zł.

dowód: kserokopia karty pojazdu (...) k. 7;

Pismem z dnia 20 czerwca 2012 roku powód wezwał stronę pozwaną do zwrotu kwoty 425, zł tytułem nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Przedmiotowe pismo zostało doręczone Powiatowi (...) w dniu 04 lipca 2012 roku.

dowód: przesądowe wezwanie do zapłaty z 20 czerwca 2012 roku wraz z potwierdzeniem doręczenia k. 8-9;

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że strona pozwana nie kwestionowała w przedmiotowej sprawie braku dopuszczalności drogi sądowej dla roszczenia powoda oraz swojej legitymacji bierniej. Zarzuciła natomiast niewykazanie okoliczności nabycia pojazdu na terenie Unii Europejskiej i poniesienia kosztów opłaty za wydanie karty pojazdu, a w konsekwencji bezpodstawnego wzbogacenia strony pozwanej oraz podniosła zarzut przedawnienia dochodzenia roszczenia.

Zdaniem sądu jednak, wbrew zarzutom strony pozwanej, M. H. (2) w sposób należyty wykazał okoliczności związane z poniesieniem przez niego opłaty za kartę pojazdu, jak i fakt, że była to pierwsza rejestracja pojazdu sprowadzonego z zagranicy. Ta ostatnia okoliczność wprost wynika z przedstawionej przez powoda kserokopii karty pojazdu (...) wydanej przez Starostę (...) 04 lutego 2005 roku. W treści tej karty powód wpisany jest jako pierwszy właściciel pojazdu V. (...) zarejestrowanego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przez Starostę (...) w dniu 03 lutego 2005 roku. Zauważyć przy tym należy, iż karta pojazdu jest dokumentem przypisanym do pojazdu, zawierającym dane identyfikacyjne pojazdu, jego parametry techniczne, dane identyfikacyjne właściciela pojazdu oraz dane potwierdzające rejestrację pojazdu. Kartę pojazdu dla nowego pojazdu samochodowego wprowadzonego do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany wydać właścicielowi pojazdu jego producent lub importer, a dla innych pojazdów samochodowych kartę pojazdu wydaje organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 77 ust. 1-3 ustawy z 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym Dz.U. z 2005 roku, Nr 108, poz. 908 ze zm.). Karty pojazdu wytwarza producent kart na zamówienie podmiotów uprawnionych do wydawania kart pojazdów (organu rejestrującego pojazdy albo producenta lub importera nowego pojazdu), które następnie sprzedaje podmiotom zamawiającym, z zachowaniem warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 września 2004 roku w sprawie warunków dystrybucji kart pojazdów (Dz.U. z 2004 roku, Nr 229, poz. 2311). Karta pojazdu samochodowego jest szczególnym dokumentem związanym z określonym pojazdem, wytwarzanym i wydawanym w szczególnym trybie, identyfikującym ten pojazd oraz jego właściciela. Skoro zatem przedmiotowa karta została wydana

przez Starostę (...) oznacza to, że niewątpliwie przed dniem 03 lutego 2005 roku pojazd nie był zarejestrowany w Polsce, a jednocześnie nie mógł być to pojazd nowy rejestrowany po raz pierwszy, gdyż w takiej sytuacji kartę pojazdu wydałby producent lub importer. W tym stanie rzeczy mając na uwadze dyspozycję art. 231 kpc jednym logicznym wnioskiem jest to, że przedmiotowy pojazd był samochodem używanym i musiał być wcześniej zarejestrowany za granicą. Natomiast odnośnie uiszczenia kwoty 500, zł tytułem opłaty za kartę pojazdu zdaniem sądu okoliczność ta także została przez powoda, w myśl art. 6 kc, wykazana poprzez przedstawienie dowodu w postaci przedmiotowej karty pojazdu. Stosownie do przepisu art. 73 ust. 1 ustawy – Prawo o ruchu drogowym, rejestracji pojazdu dokonuje na wniosek właściciela właściwy organ w drodze decyzji administracyjnej (tak Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale składu pięciu sędziów z dnia 15 listopada 1999 roku w sprawie OPK 24/99). Dokonując rejestracji, organ wydaje dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice rejestracyjne oraz nalepkę kontrolną, jeżeli jest wymagana. Kartę pojazdu wydaje również właściwy organ rejestrując pojazd samochodowy (art. 77 ust. 3 Prawa o ruchu drogowym). Oznacza to, że wydanie karty pojazdu samochodowego, tak jak wydanie dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych oraz nalepki kontrolnej, jest nierozdzielnie związane z wydaniem decyzji administracyjnej o zarejestrowaniu pojazdu. Nie jest możliwe wydanie tych dokumentów bez wydania decyzji o zarejestrowaniu pojazdu. Wydanie karty pojazdu, tak jak wydanie dowodu rejestracyjnego, jest prostą konsekwencją rejestracji pojazdu, następuje w toku rejestracji pojazdu i nie stanowi odrębnej sprawy. Składając wniosek o zarejestrowanie pojazdu, właściciel pojazdu obowiązany jest uiścić opłaty za wydanie dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego), tablic rejestracyjnych oraz karty pojazdu. Uiszczenie tych opłat jest warunkiem zarejestrowania pojazdu, co oznacza, że wydanie decyzji o zarejestrowaniu pojazdu jest uzależnione od uprzedniego uiszczenia tych opłat. Skoro bowiem dowód rejestracyjny, tablice rejestracyjne i kartę pojazdu organ może wydać, jeżeli dokonuje rejestracji pojazdu (wydaje decyzję administracyjną o zarejestrowaniu pojazdu), to od wniesienia opłat za dowód rejestracyjny, tablice rejestracyjne i kartę pojazdu ustawa uzależnia wydanie decyzji administracyjnej w sprawie zarejestrowania pojazdu. Do takich opłat ma zastosowanie art. 261 kpa, a więc podanie właściciela z wnioskiem o zarejestrowanie pojazdu podlega zwrotowi, jeżeli opłaty te nie zostały uiszczone (art. 261 § 2 kpa), a wnoszącemu podanie przysługuje zażalenie na postanowienie o zwrocie podania (art. 261 § 3 kpa), następnie zaś skarga do sądu administracyjnego (art. 3 § 2 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz.U. z 2002 roku, Nr 153, poz. 1270 ze zm.). Powyższe oznacza, iż z faktu dokonania rejestracji pojazdu w drodze domniemania faktycznego, o którym stanowi przepis art. 231 kpc należy w świetle powyższych przepisów wywieść niewątpliwie wniosek o uiszczeniu przez rejestrującego samochód powoda M. H. (1) opłaty za kartę pojazdu w kwocie 500, zł.

W sprawie powód dochodził swoich roszczeń w oparciu o przepisy o nienależnym świadczeniu (art. 410 kc). Opłaty za kartę pojazdu stanowią dochody powiatów określone w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 17 stycznia 2006 roku w sprawie U 6/04, WSA w Warszawie w wyroku z 17 lutego 2006 roku w sprawie III SA/Wa 2972/05 i Sąd Najwyższy w wyroku z 15 czerwca 2007 roku w sprawie II CNP 37/07). Pobrana przez stronę pozwaną opłata w wysokości 500, zł za wydanie karty pojazdu od zarejestrowanego przez powoda sprowadzonego z zagranicy pojazdu została pobrana przez Powiat (...) na podstawie przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. z 2003 roku, nr 137, poz. 1310). Przepis ten, wprowadzający opłatę za wydanie karty pojazdu w wysokości 500, zł, został uznany za niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym oraz z art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 roku (w sprawie U 6/04, opublik. w OTK-A 2006, nr 1, poz.3). Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego bowiem ustalona w tym przepisie wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu uwzględniała dodatkowo inne koszty administracji publicznej, a nie przewidziane w ustawowym upoważnieniu, a tym samym jej wysokość została ustalona z przekroczeniem delegacji ustawowej. W części wynikającej z jej podwyższenia opłata ta stanowiła w istocie nową daninę publiczną, której wprowadzenie jest zarezerwowane wyłącznie dla aktów prawnych o randze ustawy. Wprawdzie Trybunał odroczył utratę mocy obowiązującej cytowanego przepisu do dnia 01 maja 2006 roku, to jednak podkreślić należy, iż przepis ten od początku jego obowiązywania był niekonstytucyjny (tak Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 17 września 2008 roku, w sprawie I OSK 1340/07). Czynności strony pozwanej związane z pobieraniem opłaty za kartę pojazdu w kwocie przewyższającej 75, zł były więc podejmowane na podstawie niezgodnego z Konstytucją przepisu, bowiem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego miało jedynie

charakter deklaratoryjny i jedynie potwierdziło istnienie tej niezgodności. Zgodnie zaś z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji i ustawom. Przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy sąd może zatem pominąć niekonstytucyjny przepis, wydając rozstrzygnięcie wyłącznie w oparciu o przepisy Konstytucji i ustawy, także w przypadku odroczenia utraty jego mocy obowiązującej. Według oceny sądu orzekającego w niniejszej sprawie wyżej opisany charakter niekonstytucyjności cytowanego przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury uprawniał sąd do odmowy zastosowania przepisu aktu prawnego podstawowego niezgodnego z Konstytucją i wydania rozstrzygnięcia wyłącznie na podstawie Konstytucji i ustawy. Taką możliwość dopuszcza się w judykaturze zarówno Sądu Najwyższego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 07 marca 2003 roku w sprawie III CRN 33/02 oraz w wyroku z 09 czerwca 2005 roku w sprawie V KK 41/05) jak i Naczelnego Sądu Administracyjnego (w wyroku NSA w Warszawie z 23 lutego 2006 roku w sprawie II OSK 1403/05 czy w wyroku NSA w Warszawie z 16 stycznia 2006 roku w sprawie I OSP 4/05). Wobec powyższego przy ocenie zasadności roszczenia powoda należało pominąć normę § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, określającą tę opłatę w wysokości 500 zł. W konsekwencji tego należna za wydanie karty pojazdu opłata winna zamknąć się w kwocie 75 zł, jako że taka wysokość opłaty odpowiada opłacie za wydanie wtórnika karty pojazdu zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wysokości opłat oraz wysokości tejże opłaty zgodnie z kolejnym regulującym tę kwestię rozporządzeniem Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. nr 59 poz. 421). Ponadto należy podkreślić, że powołany przepis poza tym, że był niekonstytucyjny, to był również niezgodny z prawem unijnym, co zobowiązywało sąd do odmowy zastosowania cytowanego przepisu w niniejszej sprawie. Od dnia 01 maja 2004 roku Rzeczypospolita Polska jako członek Unii Europejskiej przyjęła prawo wspólnotowe, które tworzy autonomiczne, niezależne od krajowych systemów prawnych, źródło prawa (art. 2 aktu dotyczącego warunków przystąpienia oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej dołączonego do traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej z dnia 16 kwietnia 2003 roku). Traktat ustanawiający Wspólnoty Europejskie stworzył własny porządek prawny, który został włączony do porządków prawnych państw członkowskich i musi być stosowany przez ich sądy. Z włączenia prawa wspólnotowego w porządku prawne poszczególnych państw członkowskich oraz z brzmienia i ducha Traktatu wynika zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego przed wszystkimi wewnątrz krajowymi przepisami prawnymi. Kwestia pierwszeństwa prawa wspólnotowego została przesądzona orzeczeniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 1964 roku w sprawie C-6/64 F. C. przeciwko (...). Natomiast sprzeczność z prawem wspólnotowym przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia nakładającego opłatę za wydanie karty pojazdu w wysokości 500, zł została bezpośrednio stwierdzona przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości postanowieniem z dnia 10 grudnia 2007 roku w sprawie C-134/07.

W tym stanie rzeczy uiszczona przez powoda opłata ponad kwotę 75, zł była świadczeniem nienależnym, gdyż podstawa tego świadczenia po jego wykonaniu odpadła, wobec tego Powiat (...), czyli strona pozwana, zobowiązany był do zwrotu kwoty w wysokości 425, zł zgodnie z art. 410 § 2 kc (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 16 maja 2007 roku w sprawie III CZP 35/07 oraz NSA w Warszawie w uzasadnieniu uchwały z 04 lutego 2008 roku w sprawie I OPS 3/07).

Powyższej oceny nie mogą zmienić powołane przez stronę pozwaną przepisy ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku, bowiem w myśl art. 115 ust. 1 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku, dotyczą one niepodatkowych należności budżetowych pobieranych przez państwowe i samorządowe jednostki budżetowe na podstawie odrębnych ustaw. Zgodnie z brzmieniem art. 115 ust 1 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku do spraw dotyczących niepodatkowych należności budżetowych, o których mowa w art. 60 ustawy o finansach publicznych, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Należy jednak zwrócić uwagę, że na gruncie poprzednio obowiązujących uregulowań nie było w ogóle podstawy prawnej do wydania w trybie administracyjnym decyzji ostatecznej w przedmiocie zwrotu nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu. Zważywszy, że zarówno wszczęcie postępowania o pobór opłaty, odpadnięcie podstawy jej pobrania, jak i powstanie obowiązku zwrotu nadpłaty (co wykazano powyżej) nastąpiły przed dniem 01 stycznia 2010 roku zachodzą wobec tego podstawy do dalszego stosowania przepisów dotychczasowych, jak i odwołania się do wypracowanego w tym zakresie powołanego wyżej stanowiska judykatury (również w wyroku Sądu Okręgowego w

Jeleniej Górze z dnia: 18 lutego 2010 roku w sprawie II Ca 59/10, 29 czerwca 2012 roku w sprawie II Ca 253/12 oraz 29 czerwca 2012 roku w sprawie II Ca 254/12).

Wobec tego opłata pobrana w wysokości ponad 75, zł nie podlega rygorom prawa finansowego, a tym samym trybowi postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego, co w konsekwencji powoduje, że nie mają do niej zastosowania przepisy o przedawnieniu zawarte w ustawie Ordynacja Podatkowa. Tym samym zgłoszony w piśmie z dnia 26 marca 2013 roku przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia na gruncie prawa podatkowego nie mógł zostać uznany za zasadny (vide uchwała SN z dnia 02 czerwca 2010 roku w sprawie III CZP 37/10).

Z tych względów Sąd uznał żądanie zapłaty kwoty 425, zł za uzasadnione w całości.

O odsetkach ustawowych orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc. Przy czym należy zauważyć, iż obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 28 kwietnia 2004 roku w sprawie V CK 461/03), wobec czego jego zwrot w myśl art. 455 kc powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika. Skoro wezwanie do zapłaty zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 04 lipca 2012 roku, zatem strona pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia od następnego dnia po upływie wyznaczonego na zapłatę 7-dniowego terminu, wobec czego w dniu 12 lipca 2012 roku roszczenie było z całą pewnością wymagalne i od tej też daty zasądzono odsetki.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 99 kpc zasądzając od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 30, zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 17, zł tytułem opłaty skarbowej od złożenia pełnomocnictwa w sprawie i 60, zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego. Koszty zastępstwa procesowego zostały ustalone na podstawie § 2 w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego.